Hukuk Bölümü 2010/89 E., 2010/218 K.

"İçtihat Metni"

Davacılar : 1- R. B. 2- Ş. B. 3- E. B. 4- M. B. 5- H. B.

Vekili : Av. A. M.

Davalı : İçişleri Bakanlığı (Jandarma Genel Komutanlığı)

Vekili : Hazine Avukatı C. Y.

O L A Y : Davacılar vekili dava dilekçesinde, Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı Silivri Cezaevi Jandarma Koruma Tabur Komutanlığı'nda görevli J. Er F. B.'un 31.7.2008 tarihinde adliyelere yemek aracı olarak görevlendirilen askeri aracın devrilmesi sonucu hayatını kaybettiğini, görev esnasında meydana gelen ölüm nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu'nca merhum F. B.'un vazife malulü sayılmasına karar verildiğini, ayrıca Komutanlığınca şehadetname düzenlendiğini, müteveffa J. Er F. B.'un kaza yapan araçta yolcu konumunda bulunduğunu, olayda herhangi bir kusurunun bulunmadığını ileri sürerek baba R. ve anne Ş. için 35.000'er, E., M. ve H. için 25.000'er TL olmak üzere toplam 145.000 TL manevi tazminata; davacılar M., E. ve H. için fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 10.000'er TL olmak üzere toplam 30.000 TL destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesine, hükmedilecek tazminatlara kaza tarihinden itibaren faiz işletilmesine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

Davalı idare vekili birinci savunma dilekçesinde, davanın askeri idari yargının görev alanına girdiğini öne sürerek görev itirazında bulunmuştur.

ANKARA 3. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 11.11.2009 gün ve E:2009/290 sayı ile, davalı vekilinin görev itirazının reddine karar vermiştir.

Davalı idare vekilince süresi içinde verilen dilekçe ile, olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemiyle başvuruda bulunulması üzerine dilekçe, dava dosyası örneği ile birlikte Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'na gönderilmiştir.

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ BAŞSAVCISI; Davacılar vekili tarafından İçişleri Bakanlığı aleyhine açılan maddi ve manevi tazminat istemli davanın görüldüğü Ankara 3'üncü Asliye Hukuk Mahkemesi'nde davalı vekili (Hazine Avukatı) tarafından davaya cevap dilekçesi ile görev yönünden itirazda bulunularak davada Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğunun ileri sürüldüğü, anılan Mahkeme tarafından 11.11.2009 tarihli oturumda söz konusu görev itirazının reddine karar verildiği, bu karara karşı davalı İçişleri Bakanlığı vekili tarafından 16.11.2009 tarihli dilekçe ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması talebinde bulunulduğu ve Ankara 3'üncü Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından ilgili evrak örneklerinin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarma hakkında düşünce bildirilmesi amacıyla (önce sehven Danıştay Başsavcılığı'na gönderilmesi ve bu Makam tarafından da dosyanın iadesi üzerine) Başsavcılıklarına gönderildiğinin anlaşıldığı, davanın, davacılardan R. B. ile Ş. B.'un evladı ve diğer davacıların kardeşi olan F. B.'un İstanbul Silivri Cezaevi Jandarma Koruma Tabur Komutanlığı'nda J. Er olarak askerlik hizmetini yaptığı sırada 31.07.2008 tarihinde görev amacıyla içinde bulunduğu askeri aracın devrilerek kaza yapması sonucu vefat etmesine bağlı olarak davacılar tarafından talep edilen maddi ve manevi tazminatın davalı idarece ödenmesine hükmedilmesi istemiyle açıldığı, Anayasa'nın 125'inci maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğunun düzenlendiği, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlal edilenler tarafından açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görevine girdiği, ancak, dava konusunu oluşturan zararın davalı idareye ait aracın trafik kazası yapması sonucu meydana gelmiş olması nedeniyle görevli yargı yeri açısından Karayolları Trafik Kanunu hükümlerinin irdelenmesi gerektiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, trafik kazalarına ilişkin yedinci kısmını izleyen hukuki sorumluluk ve sigorta hakkındaki sekizinci kısmının, "İşleten ve Araç İşleticisinin Bağlı Olduğu Teşebbüs Sahibinin Hukuki Sorumluluğu" başlıklı birinci bölümünde aynı başlıkla yer alan 85'inci maddesinin değişik birinci fıkrasının, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" ve değişik beşinci fıkrasının, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşıdığı; aynı kısmın "Özel Durumlar" başlıklı üçüncü bölümünün Devlete ve kamu kuruluşlarına ait araçların durumunu düzenleyen değişik 106'ncı maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır" hükmüne yer verildiği, 2918 sayılı Kanun'un 85'inci maddesinden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın işletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, -kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın- "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106'ncı madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının da 85'inci maddede tarif edilen işleten gibi hukuki sorumluluğa tabi kılındığının anlaşıldığı, sözü edilen Yasa hükümlerinde açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85'inci maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olmasının doğal bulunduğu, nitekim Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde, 85'inci madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edildiği, belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında, bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı(Bkz.:Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 20.11.2000 tarih ve E.:2000/20, K.:2000/47 sayılı kararı), Anayasa'nın 157'nci maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağının belirtildiği, 20.7.1972 günlü ve 1602 sayılı Yasa'nın 25.12.1981 günlü ve 2568 sayılı Yasa ile değişik 20'nci maddesinde de aynı hükmün yer aldığı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği, 1602 sayılı Yasa'nın 20'nci maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurların asker kişi sayıldığı, idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması", eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşıdığı, askeri nitelikte idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamanın olanaklı olduğu, idari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerektiği,

olayda, davalı idareye ait aracın tahsis edildiği görevin veya hizmetin yürütülmesi sırasında araçta yolcu olarak bulunan davacılar yakının, meydana gelen trafik kazası sonucu ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idare tarafından tazmin edilmesi istenildiği anlaşılmakla, zararın askeri bir görevin, hizmetin yürütülmesi sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada, idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği ve dolayısıyla AYİM'in görevli olduğu, bu nedenlerle; 2247 sayılı Kanun'un 10, 12 ve 13'üncü maddeleri gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılarak dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesi ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli olduğuna karar verilmesinin gerektiği belirtilmiştir.

Başkanlıkça, 2247 sayılı Yasa'nın 13. maddesine göre Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'ndan yazılı düşüncesi istenilmiştir.

YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI; Davacı Ş. B. ve arkadaşları vekili tarafından davalı İçişleri Bakanlığı aleyhine Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan 2009/290 Esas sayılı tazminat davasında, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı tarafından 2247 sayılı Kanun'un 10. maddesi gereğince olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması nedeniyle gönderilen 2010/89 Esas sayılı dosyanın incelendiği, davacıların yakını olan F. B.'un, İstanbul Silivri Cezaevi Jandarma Koruma Tabur Komutanlığı'nda J. Er olarak askerlik hizmetini yaptığı sırada 31.7.2008 tarihinde görev nedeniyle içinde bulunduğu askeri aracın devrilmesi sonucu vefat etmesi sonucunda; davacılar vekili tarafından maddi ve manevi tazminatın idare tarafından ödenmesine karar verilmesi için Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde açılan davada davalı idare tarafından görev itirazında bulunulması üzerine olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığının anlaşıldığı, Anayasa'nın 125/son madde ve fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü bulunduğunun kurala bağlandığı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi gereğince idari eylem ve işlemlerden dolayı zarara uğrayanlar tarafından açılan tam yargı davalarının, idari dava türleri arasında sayıldığı, buna karşın, dava konusu zararın, kamu idaresine ait aracın karayolu üzerinde işletilmesi sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Yasası hükümlerinin gözden geçirilmesi gerektiği, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 85. maddesinin değişik birinci fıkrasının, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" ve değişik beşinci fıkrasının, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşıdığı; 106. maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır" hükmüne yer verildiği, anılan 85. maddeden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın işletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106. madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının işleten gibi aynı hukuki sorumluluğa tabi kılındığının anlaşıldığı, sözü edilen Yasa hükümlerinde, açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85. maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olmasının doğal olduğu, nitekim, Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde 85. madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edildiği, belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı, davada, yargı yerlerinden hangisinin görevli olduğu hususuna gelince: Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağının belirtildiği; 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde de aynı hükmün yer aldığı, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem ya da eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerektiği, 1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurların asker kişi sayıldığı, eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması"nın, eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşıdığı, askeri nitelikteki idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlanın olanaklı olduğu, idari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerektiği, olayda, askeri aracının tahsis edildiği hizmetin yürütülmesi sırasında araç içinde görevli bulunan askerin ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idarece tazmin edilmesi istenildiğine göre, zararın askeri kural ve talimatlar çerçevesinde yürütülen bir hizmet sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin görevli bulunduğu, nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 7.7.2008 gün ve E:2007/518, K:2008/191 sayılı kararında görevli bulunduğu askeri aracın uğradığı trafik kazası sonucu meydana gelen ölümlü kaza nedeniyle idare aleyhine açılan tazminat davasının Askeri Yüksek İdare Mahkemesinde çözümlenmesi yolunda hüküm kurulduğu, bu nedenle; Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcılığı'nın 2247 sayılı Yasa'nın 10. maddesi gereğince yapmış olduğu başvurunun kabulü ile Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2009/290 Esas sayılı görevlilik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerektiği yolunda yazılı düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Sıddık YILDIZ, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 1.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; davalı idare vekilinin anılan Yasanın 10/2 maddesinde öngörülen yönteme uygun olarak yaptığı görev itirazının reddedilmesi ve 12/1. maddede belirtilen süre içinde başvuruda bulunması üzerine Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Başsavcısı'nca, 10. maddede öngörülen biçimde olumlu görev uyuşmazlığı çıkarıldığı anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile AYİM Savcısı Süalp TANYEL'in davada askeri idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, Jandarma Genel Komutanlığı'na bağlı Silivri Cezaevi Jandarma Koruma Tabur Komutanlığı'nda görevli J. Erin 31.7.2008 tarihinde adliyelere yemek aracı olarak görevlendirilen askeri aracın devrilmesi sonucu hayatını kaybetmesi nedeniyle yakınları tarafından maddi ve manevi tazminatın faiziyle birlikte davalı idarece ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrasında, idarenin kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü olduğu kurala bağlanmış olup, idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları ihlâl edilenler tarafından açılacak tam yargı davalarının görüm ve çözümünün idari yargı yerlerinin görevine girdiği tartışmasızdır.

Ancak, tazminatın konusunu oluşturan zararın kamu idaresine ait bir motorlu aracın karayolu üzerinde işletilmesi sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için konuya ilişkin özel düzenleme içeren Karayolları Trafik Kanunu hükümlerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun, trafik kazalarına ilişkin yedinci kısmını izleyen hukuki sorumluluk ve sigorta hakkındaki sekizinci kısmının, "İşleten ve Araç İşleticisinin Bağlı Olduğu Teşebbüs Sahibinin Hukuki Sorumluluğu" başlıklı birinci bölümünde aynı başlıkla yer alan 85. maddesinin değişik birinci fıkrası, "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar" ve değişik beşinci fıkrası, "İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur" hükümlerini taşımakta; aynı kısmın "Özel Durumlar" başlıklı üçüncü bölümünde Devlete ve kamu kuruluşlarına ait araçların durumunu düzenleyen değişik 106. maddesinde ise, "Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine ve belediyelere, kamu iktisadi teşebbüslerine ve kamu kuruluşlarına ait motorlu araçların sebep oldukları zararlardan dolayı, bu Kanunun işletenin hukuki sorumluluğuna ilişkin hükümleri uygulanır" hükmüne yer verilmektedir.

Anılan 85. maddeden, işleten ve teşebbüs sahibinin, bir motorlu aracın işletilmesinden ve bu arada aracın sürücüsünün ve işletme yardımcılarının eylem ve davranışlarından dolayı üçüncü kişilerin uğradıkları zararlardan, kusurlu olup olmamalarına bakılmaksızın "tehlike esası"na göre sorumlu tutuldukları; 106. madde ile de, maddede sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının işleten gibi aynı hukuki sorumluluğa tabi kılındığı anlaşılmaktadır.

Sözü edilen Yasa hükümlerinde, açıkça göreve ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği gibi, esasen 85. maddedeki işletenin hukuki sorumluluğunun zarar gören üçüncü kişiler bakımından ele alınmış olması karşısında, işleten veya teşebbüs sahibi ile hizmet ilişkisi içinde bulunan araç sürücüsü veya diğer görevlilerin uğradıkları zararlardan dolayı hukuki sorumluluğun genel hükümlere tabi olması doğaldır.

Nitekim, Karayolları Trafik Kanunu'nun hukuki sorumluluğa ilişkin diğer hükümlerinde, 85. madde kapsamı dışında kalan hallerde genel hükümlerin uygulanacağına işaret edilmiştir.

Belirtilen duruma göre, kamu kurumuna ait motorlu aracın kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla işletilmesi sırasında bir kamu görevlisinin yaralanması ya da ölmesi nedeniyle uğranılan zararlardan dolayı, idarenin hizmet kusuru ya da objektif sorumluluk esasları çerçevesinde sorumlu olup olmadığının yargısal denetiminin, idari eylemden doğan zararların giderilmesi için açılacak bir tam yargı davası kapsamında idari yargı yerlerince yapılacağı açıktır.

Davada, idari yargı yerlerinden hangisinin görevli olduğuna gelince:

Anayasa'nın 157. maddesinde, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların yargı denetimini yapan ilk ve son derece mahkemesi olduğu, ancak askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda ilgilinin asker kişi olması şartının aranmayacağı belirtilmiş; 20.7.1972 tarih ve 1602 sayılı Yasa'nın 20. maddesinde de, "Askeri Yüksek İdare Mahkemesi Türk Milleti adına; askeri olmayan makamlarca tesis edilmiş olsa bile, asker kişileri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyuşmazlıkların ilk ve son derece mahkemesi olarak yargı denetimini ve diğer kanunlarda gösterilen, görevleri yapar. Ancak, askerlik yükümlülüğünden doğan uyuşmazlıklarda; ilgilinin asker kişi olması şartı aranmaz" hükmü yer almıştır. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin bir davaya bakabilmesi için dava konusu idari işlem ya da eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" ve "askeri hizmete ilişkin bulunması" koşullarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir.

1602 sayılı Yasa'nın değişik 20. maddesinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görevli bulunan veya hizmetten ayrılmış olan subay, askeri memur, astsubay, askeri öğrenci, uzman çavuş, uzman jandarma çavuş, erbaş ve erler ile sivil memurlar asker kişi sayılmaktadır.

İdari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması", eylemin kanun ve nizamların Türk Silahlı Kuvvetlerine tanıdığı yetki ve görevlerin yerine getirilmesi amacına yönelik olması anlamını taşımaktadır. Askeri nitelikteki idari eylemi de, askeri kural ve gerekler çerçevesinde yürütülen askeri hizmet sırasındaki bir hareket, tutum veya meydana gelen ya da getirilen bir olay olarak tanımlamak olanaklıdır.

İdari eylemin "asker kişiyi ilgilendirmesi" için, eylemin bir asker kişiye yönelmesi, zarar verici etkilerini bir asker kişinin beden bütünlüğü veya malvarlığı sahasında meydana getirmiş olması gerekir.

Olayda, askeri araçta bulunan jandarma erinin ölümü dolayısıyla uğranılan zararların idarece tazmin edilmesi istenildiğine göre, zararın askeri kural ve talimatlar çerçevesinde yürütülen bir hizmet sırasında doğması ve asker kişinin bedeninde oluşması karşısında, davada idari eylemin "askeri hizmete ilişkin bulunması" ve "asker kişiyi ilgilendirmesi" koşullarının birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, uyuşmazlığa konu edilen davanın görüm ve çözümünde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi görevli bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın çözümü idari yargı düzeninde yer alan AYİM'e ait olduğundan, AYİM Başsavcısı'nın başvurusunun kabulüyle, Asliye Hukuk Mahkemesinin davalı idare vekilinin görev itirazının reddine ilişkin kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ASKERİ İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle AYİM Başsavcısı'nca yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile davalı idare vekilinin GÖREV İTİRAZININ REDDİNE İLİŞKİN Ankara 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 11.11.2009 gün ve E:2009/290 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, 1.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.